

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНО ЖУРИ
ЗАПОВЕД № Р 109-477/20.07. 2018 на Ректора
на Медицински университет-Варна

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНО ЖУРИ,
РЕЦЕНЗИЯ

От проф.д-р Маргарита Стефанова Бъчварова-Йорданова, професионално направление 3.6-Право, научна специалност- Гражданско семейно право, Икономически университет – Варна;

Основание – № Р 109-477/20.07. 2018 Ректора на Медицински университет-Варна за определяне на състав на научно жури за заемане на академичната длъжност „професор“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, специалност „Гражданско право (Медицинско право)“, обявен в ДВ бр. 36/27.04.2018 г.

І. Общо представяне на материалите, процедурата и кандидата

Със заповед № Р 109-477/20.07. 2018 на Ректора на Медицински университет-Варна съм определена за рецензент и член на научно жури за заемане на академичната длъжност „професор“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, специалност „Гражданско право (Медицинско право)“, обявен в ДВ бр. 36/27.04.2018 г. за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“. Единствен кандидат по конкурса е доц. д-р Мария Вълканова.

Представени са комплект материали, състоящи се от:

1. Научните трудове на кандидата и административни документи за участие в конкурса на електронен носител: авторска справка за приносни моменти, декларция за достоверност, диплома за научна степен доктор 3498/ 07.02.2011 г. ВАК, диплома за завършено образование магистър по право, приложение към дипломата за висше образование, заявление на кандидата, медицинско свидетелство, монография за хабилитационен труд, списък на публикации с резюмета, общ списък на всички

научни публикации, резюме на монографичния труд в конкурса, документ за призната специалност :Правно регулиране в здравеопазването“, свидетелство за съдимост, списък с участия в конференции и проекти, справка учебна натовареност, справка за наличие на профил в системата Google Scholar, справка цитирания, творческа автобиография, удостоверение за успешно защитил докторант, удостоверение за правоспособност, удостоверение за преподавателски стаж, удостоверение за стаж по специалността. 2.заповед № Р-109-477/20.07.2018 г., 3. декларация по чл. 4, ал.4 от ЗРАСРБ; 4. обобщена декларация за лични данни; 5. писмо изх. № 109-580/ 10.07.2018 г. на комисията по допускане на кандидата, определена със заповед № Р-100-383/ 27.06.2018 г.

Кандидатът доц.д-р Мария Вълканова притежава висше образование по право-магистър, придобито в Икономически университет Варна през 1998 г. През 2011 г. успешно придобива научната степен доктор по право: научна специалност гражданско и семейно право след успешна защита на дисертационен труд на тема“ Договор за застраховка живот в случай на смърт в полза на трето лице“. През 2012 година е избрана за доцент по научна специалност „Гражданско и семейно право“, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, а 2017 - придобита специалност „Правно регулиране в здравеопазването“. От приложената справка за учебна натовареност се констатира, че за период от 2013-2017 година е налице нормативна заетост в рамките на 417 часа- 2013-2014 г., 419 ч. – 2014-2015 г., 459 ч. за 2015-2016 г., 418 ч- за учебната 2016-2017 г. Доц.д-р М.Вълканова води упражнения и лекции по правни дисциплини, а именно: Основи на правото (Гражданско и търговско право); Основи на правото (Трудово и административно право) Медицинско право; Основи на правното регулиране във фармацевтичния сектор; Трудово и административно право; Социално и здравно законодателство. Общият ѝ преподавателски стаж е 18 г. и 10 месеца. Осъществила е научно ръководство на 1 успешно защитил докторант.

Доц.д-р М.Вълканова осъществява и ръководни функции като: Председател на държавна изпитна комисия за придобиване на специалност в системата на здравеопазването по „Правно регулиране в здравеопазването“; Зам. председател на Контролен съвет при Медицински университет – Варна; Ръководител на УНС по

Медицинска етика и право; Член на програмен съвет на специалност „Здравен мениджмънт“; на програмен съвет на специалност „Обществено здраве“ ; курсов ръководител на Бакалавърска програма по здравен мениджмънт – 2-ри курс.

В конкурса за професор, доц. М.Вълканова участва общо с 28 бр. публикации, от които 20 на български език и 8 на английски. От тях самостоятелни са 8 публикации, а 20 в съавторство, разпределени както следва: първи автор -8 публикации, втори-9, трети и следващ-3. Публикациите са в научната сфера-медицинско право, в която доц. М.Вълканова специализира и преподава. Налице са общо 16 цитирания от други автори на база на научните публикации на кандидата.

II. Идентифициране на научните приноси на кандидата

В конкурса за професор доц.д-р М.Вълканова участва с основен хабилитационен труд- монография : „Професионалният риск и отговорността в медицината- гражданскоправни аспекти“ в общ обем от 169 стр. Изследването се основава на обширна библиография, състояща се от 197 литературни източника, 26 нормативни акта, 60 съдебни решения и 20 интернет сайта, което е показателно за задълбочено познаване на доктрината и практиката. В структурно отношение отделните параграфи са балансирани. Съдържанието на монографичното изследване съответства на темата на обявения конкурс.

Глава първа: „Рискът в правото и медицината“ включва теоретични аспекти на риска, като анализът е концентриран в изясняване на правната му същност в гражданското, застрахователното и осигурителното право. Посочена е връзката между риска и човешката дейност, в т.ч и медицината. Проучени са отделни теоретични становища и концепции относно риска в чуждестранната литература. Систематизирани са основните функции и начини за разпределяне на риска в гражданското право. Направено е разграничение между риска като потенциална опасност и явление от една страна и като субективно право от друга страна. С висока познавателна стойност е изложението, свързано с видовете риск, в зависимост от отделни класификационни критерии. (с.20-25). С особена значимост от правна и научна гледна точка е изложението относно риска в медицината (с. 29 и сл.)

Глава втора „Рискът и отговорността в медицината-някои гражданскоправни аспекти“ по предметно съдържание е посветена на връзката между риска и отговорността на лекаря и лечебното заведение. Във връзка с поставената научна цел е разгледан института на информираното съгласие като специфичен способ за разпределяне на риска. В тази част изследването е с приносни моменти, свързани със съотношението на задълженията на лекаря от една страна и необходимото съгласие на пациента от друга страна, за да се извърши медицинската услуга и лечение. С особена практическа и теоретична стойност е изложението, свързано с безвиновната отговорност и обстоятелствата, изключващи отговорността на лекаря и лечебното заведение.

Глава трета „Рискът от възникване на нежелани събития- някои гражданскоправни аспекти“. Изложението е посветено на връзката на риска с отделни правни категории „грешка“, „нежелано събитие“, „граждански деликт“. Направено е сравнително изследване на правната уредба на безопасността на пациента в контекста на нежеланите събития и са проучени теории за възникване на грешки, причинно-следствения модел на "швейцарското сирене" и модела за корекция на грешки. Налице е обширен сравнителноправен преглед на уредбата в отделни държави, което само по себе си съдържа приносен характер, свързан с обогатяване на правната доктрина.

Приносни моменти на основата на представения монографичен труд:

1. Монографичният труд е първото по рода си изследване в правната ни теория и съдържа подчертан изследователски и методологичен характер. Във връзка с това е извършено съществено проучване на теоретичните становища в българската и чуждестранната литература.
2. Извършено е комплексно изследване на риска в медицината като научна категория на основата на съпоставими сходни понятия като терапевтичен риск, медицински риск, професионален риск, оправдан стопански риск.
3. Налице е обогатяване на правната теория с аргументацията на автора за наличие на субективно право на риск на лекаря (с. 33) и за информираното съгласие на пациента като способ за разпределянето му.(с. 42) Твърдението, че правото на пациента на отказ за лечение не е абсолютно следва да бъде подкрепено, поради

наличие на животозастрашаващи ситуации, при които то не може да бъде упражнено. Тази позиция е в съответствие и с предмета на лечебното заведение и тяхната обществена и социална функция.

4. С приносен характер е изложението относно отговорността на лекаря и лечебното заведение. За анализирането им се прилага общото учение за деликтната отговорност и за отговорността на юридическото лице по реда на чл. 49 от ЗЗД, като се адаптират през особеностите на отношенията пациент-лекар-лечебно заведение. Авторът изразява своята позиция академично, на основата на задълбочено познаване на нормативната регламентация и анализ на съдебната практика. Стилът е научен и се прилага утвърден правен инструментариум като категории и понятия.

По отношение на представените публикации- статии и доклади, с които кандидатът доц. д-р М.Вълканова участва в конкурса, могат да се обобщят следните по-важни приносни моменти

- ✓ Аргументиране на понятието „нежелани събития“ като сборно по характер, което обслужва сигурността на пациента. (публикации 1,10,12 от приложения списък).
- ✓ Анализ на информираното съгласие и неговата роля в отношенията лекар-пациент. Отделено е съществено място на ролята на медицинската сестра като субект на задължението за информиране и вземане на съгласие. (публикации 16 , 18 , 19 , 21, 22,2 3 от приложения списък)
- ✓ Обогаляване на правната теория със сравнително-правни изследвания за уреждане на проблема в отделни държави- Белгия, Испания, Русия, Дания..

III. Критични бележки

Освен положителни страни, свързани с научната продукция, към кандидата могат да бъдат отправени следните критики и предложения:

- ✓ Концепцията за правото на риск на лекаря като субективно право може да се задълбочи на основата на тюретичната постановка в доктрината за единството между право и задължение. Би било подходящо да се представи вариант на дефиниция, съдържаща всички съществени елементи, идентифициращи субективното право на риск. От тази позиция в известна степен неизследван е и

въпросът за максималната границата на риска (с. 35), над която поведението на лекаря ще се окаже неправомерно и ще се породи отговорност за вреди.

✓ С оглед на усъвършенстване на законодателството е възможно на основата на отделни изводи на автора да се направят конкретни предложения за промяна на правната уредба.

Посочените бележки са свързани с бъдещата работа на доц.д-р М.Вълканова и не се отразяват върху цялостната ми положителна оценка на представения монографичен труд и публикации, посветени на специфична проблематика, която не е изследвана в пълна степен в правната ни теория.

IV. Заключение

С оглед на гореизложеното в заключение, представената научна продукция на кандидата съдържа изискуемите елементи като научно-приложно изследване и научни съществени приноси, поради което отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ. С оглед на научните достойнства и приноси препоръчвам на научното жури да гласува положително за заемане на академичната длъжност „професор“ от доц. д-р Мария Атанасова Вълканова по професионално направление 3.6. Право, научна специалност Гражданско и семейно право /Медицинско право/ за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Медицински университет „Проф.д-р Параскев Стоянов –Варна“

Рецензент: Проф.д-р М.Бъчварова.....

6.08. Варна, 2018